

Johanne Hansen (1890 - 1981)

Hansen, Johanne

1890-1981, husholdningsskoleforstander.

*12.6.1890 i Hedenlund, Fangel sg., †1.8.1981 i Vollerup, Ulkebøl sg.

Forældre: gårdejer Niels Hansen (1856-1940) og Mette Kirstine Jensen (1855-1926).

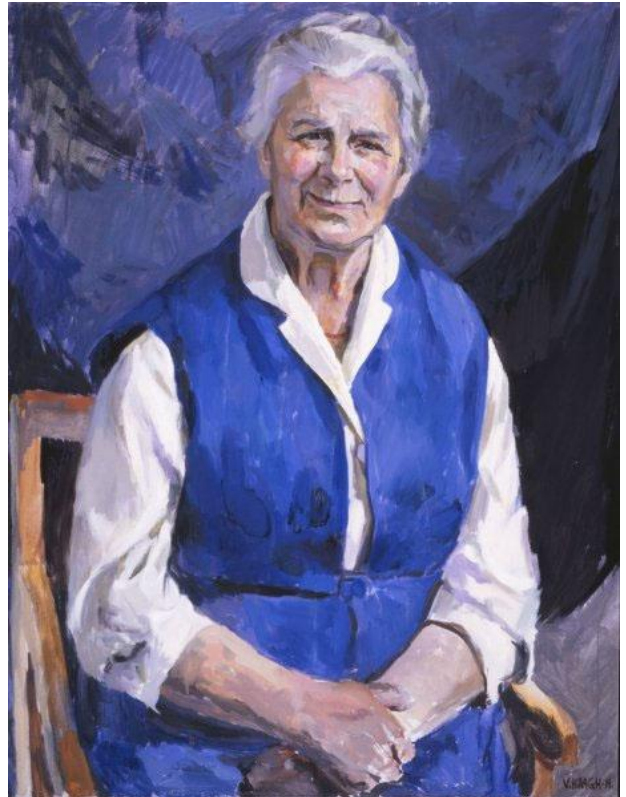
JH blev født i en fynsk gårdmandsfamilie i Hedenlund, hvor der var otte børn og beskedne kår. Hjemmet var stærkt præget af det åndelige røre, der udgik fra Vejstrup, Ryslinge og Ollerup højskoler. Hendes morfader havde deltaget i den første slesvigske krig, 1848-51, hendes farfader i den anden 1864, og kampen for Sønderjylland og genforeningshåbet spillede en stor rolle i familien. Hjemmet var også kendetegnet af musikglæde, og sange af ♦Morten Eskesen, ♦N.F.S. Grundtvig og Bjørnstjerne Bjørnson var med til at forme JHs livssyn. Hun gennemførte 1915-16 en uddannelse som

husholdningslærerinde fra Ankerhus Husholdningsseminarium i Sorø under ledelse af ♦Magdalene Lauridsen, der var med til at forme JHs opfattelse af både husholdningsarbejdets betydning og kvindernes pligt til at deltage i samfundslivet. Et højskoleophold på Askov 1912 havde styrket den interesse, hun i forvejen havde for Sønderjylland, og som blev bestemmende for hendes senere livsbane.

1916-19 arbejdede JH på Erritsø Husholdningsskole, derpå var hun i otte år ansat på Ry Husholdningsskole, hvor hun også knyttede venskabsbånd til forstanderparret ♦Rasmus og Bodil Marie Bording på Ry Højskole. Med støtte fra kredsen omkring Ry Højskole købte hun i efteråret 1927 Als Husholdningsskole i Vollerup, som hun genåbnede i 1928. Hun kom nu med i en kreds af sønderjysk engagerede skolefolk, som alle lagde vægt på betydningen af at drive frie skoler i landsdelen. Als Husholdningsskole blev sammen med Danebod Højskole og Nordborg Efterskole en del af øens genforeningsarbejde. JH drev skolen gennem 43 år, og først da hun fyldte 80 i 1970, blev den nedlagt. Tiden havde ændret sig, og husholdningsskoler var ikke længere en selvfølgelig del af unge pigers uddannelsesforløb.

Skolens elever fik ikke blot en solid undervisning i husholdning og husførelse i bredere forstand. De blev også indprentet, at der var en verden uden for hjemmet, som de havde pligt til at tage aktiv del i. Skolens hverdag og undervisning var præget af sin forstanders sans for åndelige værdier, især litteratur, hendes varme interesse for Norden og Sydslesvig og ikke mindst hendes glade, udogmatiske kristendom, formet både af barndommens møde med de fynske vækkelser og en åbenbaring, hun havde som ung pige. Hver morgen startede JH med at holde andagt for medarbejdere og elever, og hver middag blev der sunget bordvers, oftest ♦Michael Rosings Jeg har båret Lærkens Vinge. I tilknytning til husholdningsskolen blomstrede mange andre aktiviteter frem, bl.a. en væveskole, et kursus for husmoderafløsere samt Vandrehjemmet Abildgården, der også fungerede som lejrskolehjem. Det blev oprettet som et af de første danske vandrehjem i 1930 og fungerede under JHs ledelse indtil 1973. Unge mennesker fra mange lande nød godt af den venlige atmosfære og åndelige påvirkning, de her mødte. Vandrehjemmets historie har JH senere beskrevet i sin bog "Abildgaarden" – et livsværk, 1980.

I 1936 deltog JH i stiftelsen af Dansk Samling og knyttede venskab med Nina og ♦Arne Sørensen. Partiet var kritisk over for samarbejdspolitikken, og dets medlemmer deltog på et tidligt tidspunkt aktivt i modstandsbevægelsen. Dette gjaldt også JH, som skjulte sabotører, bl.a. pastor ♦Harald Sandbæk, på husholdningsskolen. I efteråret 1944 blev hun arresteret af Gestapo. Over Vestre Fængsel blev JH sendt til Frøslevlejren, hvorfra hun i december 1944 blev deporteret til KZ-lejren Ravensbrück. Blandt vagtpersonalet var SS-Schwester Gerda Schröder, der hjalp JH og mange andre. Denne oplevelse af hjælp selv i det dybeste mørke, oven i købet fra en fangevogter, gjorde et

uudsletteligt indtryk på JH, og kontakten til Schröder blev fastholdt efter krigen. Selvom JH tre gange blev udpeget til gaskamrene, blev hun hver gang reddet i sidste øjeblik. Disse oplevelser var med til at bestyrke hende i en fast og urokkelig tro på et guddommeligt forsyn, og i kraft af sin stærke gudstro var hun med til at bevare livmodet hos mange medfanger. I slutningen af april 1945 blev JH sammen med de øvrige skandinaviske kvinder i Ravensbrück hentet hjem med de hvide busser, en redningsaktion iværksat af Svensk Røde Kors.

Trods betydelig fysisk svækkelse genoptog JH hurtigt arbejdet på skolen. Hendes åbne sind og de positive oplevelser af fællesskab mellem fangerne gjorde, at hun forvandt de psykiske følger af lejropholdet. Talrige lejrskoleelever, der var indkvarteret på vandrehjemmet i Vollerup, hørte JHs fortælling om fangenskab i Frøslev og Ravensbrück og så udstillingen om 1940-45 på Sønderborg Slot med hendes fangedragt og blikkrus fra Ravensbrück. Gennem sine fortællinger var JH med til at grundlægge en afsky for nazismen som ideologi, men uden at styrke den antityskhed, som var udbredt i efterkrigsårene. Hun genoptog også sit politiske arbejde og var folketingskandidat for Dansk Samling ved valgene i 1945, 1947 og 1953, og hun var en aktiv foredragsholder og debattør med mange kronikker i dagbladene. Denne del af sit virksomme liv fortsatte hun med højt op i årene, også efter at hun var blevet blind som følge af stær. De talrige artikler, kronikker og bogen om vandrehjemmet blev derfor indtalt på bånd. I hendes foredrags- og skribentvirksomhed var der tre hovedtemaer: Kvindeliv, litteratur og betydningen af gerningskristendom.

Ved JHs 75 års fødselsdag i 1965 indstiftede en bred kreds af venner et legat, der bar hendes navn, og som hun var formand for indtil sin død. Legatet uddeles som en uansøgt hædersbevisning til mennesker, der har gjort en fremtrædende indsats i det folkelige arbejde i Norden eller ydet en væsentlig humanitær indsats. Til hendes 100 års dag opsatte Sønderborg kommune en sten med indskrift foran den tidligere husholdningsskole i Vollerup. JH modtog både danske og udenlandske hædersbevisninger: Norske St. Olavs Medalje 1959, Finsk medalje for humanitær virksomhed 1965, ridderkorset af Dannebrogordenen 1965 og Dansk Røde Kors' Æreskors 1968.

Mal. fra 1963 af Viggo Kragh-Hansen i Mus. på Sønderborg Slot. Fotos i KB, Mus. på Sønderborg Slot.

Chr. Refslund (red.): Troens stærke kvinde Johanne Hansen, Vollerup, 1965. Peter Achton: Jeg har båret lærkens vinge, 1975.

Privatarkiv i Mus. på Sønderborg Slot. Optaget i Dansk Biografisk Leksikon. Inge Adriansen

Professioner · Legatstiftere · Forstandere · Skoleledere · Organisationer

Als Husholdningsskole · Vandrehjemmet Abildgården · Dansk Samling

Emneord · Husholdning · Husholdningssagen · Sønderjylland · Modstandsbevægelsen · Anden Verdenskrig · Hædersbevisninger · Husholdningsskoler · Vandrehjem

Tidsperioder · 1900-tallet · 1910'erne · 1920'erne · 1930'erne · 1940'erne · 1950'erne · 1960'erne · 1970'erne